

15 LEHORREKO EKOSISTEMETAKO BIZITZA

HELBURUA:

Basoak modu iraunkorrean kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta biodibertsitatearen galera ekiditea

15. GJHK lehorreko biodibertsitatearen galera ekidin nahi du, horretarako ekosistemetako bizitza babestu, lehengoratu eta modu jasangarrian erabiltzea sustatuz.

Horretarako ondorengo arloak lantzen dira...

1. Lehorreko eta ur gezetako ekosistemen balioa
2. Eremu lehortar naturalen eta bertako fauna eta floraren kudeaketa: Basoak, laborantza lurrak eta ur geza
3. Eremu lehorrean eragina duten faktoreak: lurzoru kutsatu edo degradatuak, espezie exotiko inbaditzaileak
4. Hiri biodibertsitatea
5. Naturaren ezagutza eta herritarren sentsibilizazioa

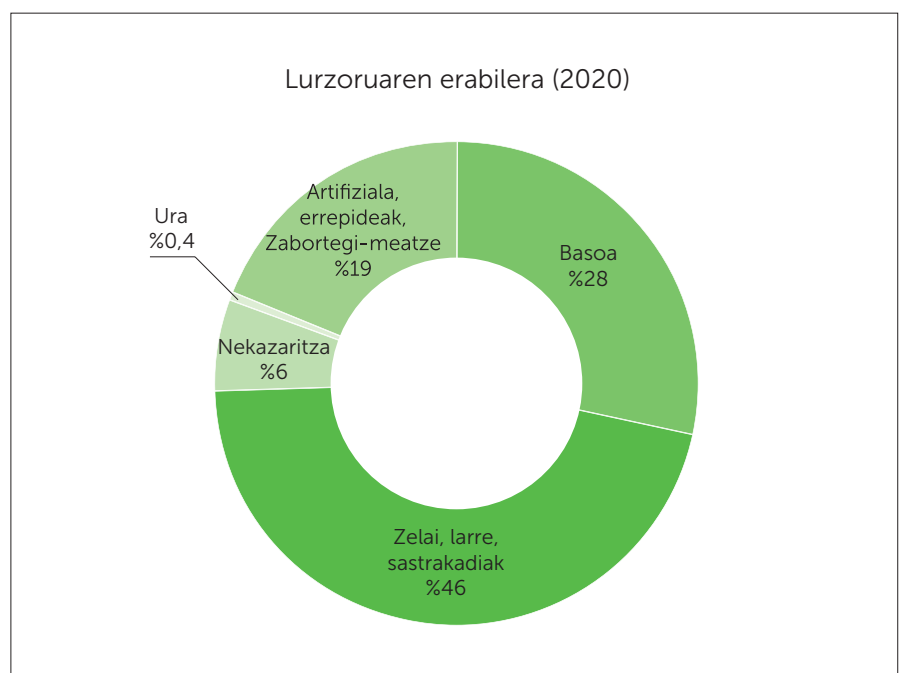
ZEIN PUNTUTAN DAGO ZARAUTZ?

Ekosistemen degradazioa eta biodibertsitatearen galera gizarteak hurrengo hamarkadan aurre egin beharko dien mehatxu handienetarikoa dira klima aldaketarekin batera. Garrantzitsua da biodibertsitatea berreskuratzen joatea pertsonen, planetaren, klimaren eta ekonomiaren mesedetan. Gainera, naturak, eta bereziki ekosistemek zerbitzuak ematen dizkigu gizakioi, hala nola, **hornikuntza zerbitzuak** (elikagaiak, zura, ura, energia, zuntzak...), **erregulazio zerbitzuak** (ur arazketa, hondar deskonposizioa, polinizazioa, klimaren erregulazioa, gaixotasunen kontrola) eta **kultura zerbitzuak** (aisia, hezkuntza, estetikoak...).

Zarautzko eremu lehortar (eta ur geza) naturala

Zarautzeko eremu naturalaren azalera handiena, hain zuzen ere udalerriko azalera osoaren %46a belardi, larre eta sastrakadiak hartzen dute. Basoek %28a okupatzen dute eta nekazaritzako lurzoruek %6.

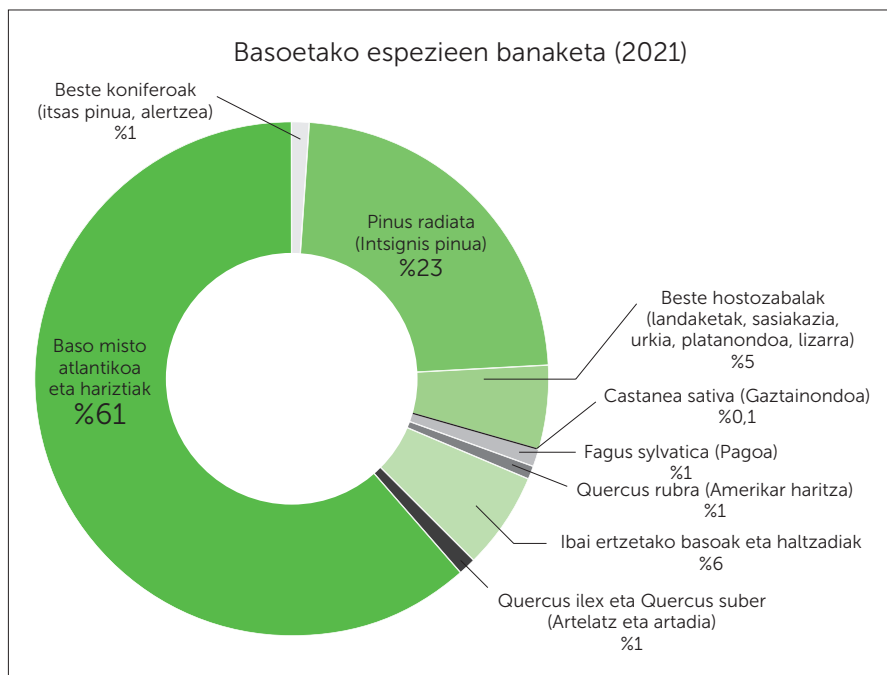
Aipatu behar da eremu artifizializatuan, hau da hiri eremuan, eremu naturalak ere badaudela eta sustatu direla Zarautzen, adibidez, dunak, Iritako hezegunea eta Astierreke ingurunea urarekin zer ikusia dutenak.

Iturria: Baso mapa 2021, Eusko Jaurlaritza

Zarautzeko lurzoruaren zati handiena lur pribatua da, horrek zaildu egiten duelarik bai basoen, baita laborantza lurren kudeaketa ere, eta beraz bertan bizi diren espezieen kontserbazioa ere.

Baso autoktonoek baso azalera osoaren %70 hartzen dute. Bertan baso misto atlantiko eta hariztiak gailentzen dira (%61), udalerraren eremu osoan sakabanatuta agertzen dira. Ibai ertzetako baso eta haltzadiak basoaren %6a okupatzen dute (aipatzekoa Tejeriakoa). Artelatz eta artadi basoak ere, nahiz eta eremua txikia izan garrantzitsuak dira, izan ere EAEko artelatz basoen %76a Garate-Santa Barbara eremuan dago.

Iturria: Baso mapa 2021, Eusko Jaurlaritza

Hiri biodibertsitatea eta hau osatzen duten hiri barruko eremu berdeak, gaur egun ezinbesteko elementuak dira, izan ere biztanleriaren bizi kalitatea eta osasuna hobetzen dute, herritarrei natura ingurunearekin harremana izateko aukera dira eta aldi berean, sensibilizazio gune interesgarriak dira. Horrez gain, klima aldaketa arintzeko konponbide ere badira eta baita faunaren joan etorriak errazteko korridore ere. Nahiz eta Zarautzen badauden hirian integratuta dauden eremu naturalak, gehiengoak periferian kokatzen dira eta herriko tramarekin lotura falta nahiko agerikoa da.

Ura gezaren eremuari dagokionez, garrantzitsuak dira **Iñurritza erreka** eta **Irita eta Asti inguruak**. Aipatzekoa da, Zarautzik igarotzen diren erreken tramauk lurrazpitik pasatzen direla kasu askotan. Iñurritzako errekaaren **egoera ekologikoa gainera moderatua** da 2020.urtean, azken 5 urteetan bezala.

Babestutako eremuak, habitatak eta fauna eta flora espezieak

Zarautzeko lurzorua %12,4 babestuta dago (Udala 2020). Babestutako eremu horretan lehorreko zein kostaldeko eremuak daude barneratuta. Hauen gehiengo udalaz gaindiko erakundeek babestuta dauzkate eta Udalak, Zarautzko Hiri Antolamendurako Plan Orokorren bidez (ZHAPO), eremua hauek ere bereganatu ditu babes bereziko kategoria moduan.

- **Iñurritzako biotopoa:** Bertan daude Euskal Herriko itsasertzeko ekosistemen irudikapen onenetako bat: duna-sistema, estuario-sistema eta itsaslabarrei dagokiena.
- **Garate-Santa Barbara:** Euskal Autonomia Erkidegoko artelatzen basoen % 76 bertan dago.
- **Pagoeta:** Hariztiak eta erreka ertzetako basoak nabarmendu daitezke, baita baserri lotutako habitat seminatualak ere.
- **Santa Barbarako Itsaslabarrak:** 60^oko aldapa baino handiagoa duten kostaldeko itsaslabarrak dira eta hauek kontserbazioa balio handiko eremuak dira.
- Balio naturaleko beste enklabeak: ZHAPOak babesten ditu, hala nola, Elkanoko hariztiak, Santa Barbara gaineko ipar isurialdea eta Nekazabalgo hariztiak (Aitza auzoa).

Udalerriko eremu natural guztietan **negatiboa sortzen duten faktoreak** egon daitezke, hala nola: AP-8 errepidea, trenaren trazadura, lurzoru kutsatu eta degradatuak edota espezie inbaditzaileak.

Eremu lehorraren (eta ur geza) kudeaketa eta sentsibilizazioa

Udala Zarautzek daukan lehorreko ekosistemen aberastasunaren jakitun izanik, eta biodibertsitateak daukan garrantzia kontutan izanik, ekosistema hauek eta bertako habitat zein espezieak babestu, kontserbatu eta lehengoratu edo berreskuratzeko politikak martxan jarri ditu:

- **Basoak:** Udalaren politika naturaren kontserbazio ikuspegitik interesgarriak diren lursailak erostea da eta hauen kudeaketa egokia egitea. Azken urteetan Garate- Santa Barbara eremuan erosi ditu lursailak: Zingira basoa (5 ha) eta Gesoerreka ingurua (2 ha). Bertan artelatzen basoak berreskuratzen ari da, baita bertako putzuak ere.
- **Ura:** Iñurritzako erreka berreskuratzeko lanak burutu dira UR Agentziarekin batera, baita Iritako hezegunea berreskuratzeko ere. Olatu eta Igerian erreka tramo batzuk azalertzeko hainbat lan ere aurrera eramaten dira.
- **Hiri eremua:** Hondartzaren ingurumen kudeaketa egiten da ISO 14001 eta EMAS ziurtagiriak dauzka.

Herritarren sentsibilizazioa eta ongizatea sustatzen da **Eraztun Berde Urdinaren** (EBU) bidez. EBUren helburuen artean dago zarautzaren inplikazioarekin biodibertsitatearen eta balio handiko natura-guneak kontserbatzea eta periferiako paisaia- eta natura-guneak berreskuratzea. Honen kudeaketa, mantenua eta jarraipena egiteko pertsona bat dago kontratatuta udalean. EBU osatzen duten inguruneetan bisita gidatuak egiten ditu udalak, eremuetan panel informatiboak ezarrita daude eta herritarrei zuzendutako kanpainak ere egiten ditu hainbat jardura desberdin antolatuz, hala nola, Ingurumenaren Mundu Egunean (ekainaren 5ean). Horrez gain, hainbat azterlan ere egin dira udalerriko fauna eta flori buruzkoak, zeintzuk EBUren web orrian dauden eskuragarri. Gainera, 2022an web gunea eguneratu egin da eta herritarrekin etengabe kontaktuan egoteko tresna izango da aurrerantzean. Bestalde, Arkamurka natur taldeak, udalarekin elkarlanean, hainbat sentsibilizazio ekimen burutzen ditu: natur astea, astronomia astea, zinekluba, hitzaldien zikloa eta irteera gidatuk.

EKIMEN ESANGURATSUAK

1.

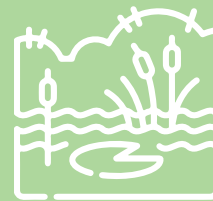
Garate-Santa Barbara enklabeko eremuak berreskuratzea

Garate-Santa Barbara enklabeko eremuak berreskuratzea: Udalak lurren erosketan egin du eremu honetan artelatzen basoa berreskuratu eta hauen presentzia areagotzeko, eta bertako zingira, eta bide batez bertako fauna eta flora, berreskuratzeke. Eremu hauek Zingira basoa eta Gesoerreka dira.

2.

Irita eremuko hezegunearen berreskuratzea

Irita eremuko hezegunearen berreskuratzea: Eremu honek biodibertsitatearen aldetik duen garrantzia eta balioa kontutan izanik, eta Iñurritzako babesgune naturalarekin multzo ekologikoa osatzen duela kontutan hartuz, berau berreskuratzeke eta babesteko lanak egin dituzte URAk eta Udalak. Babes eremua gainera Astierreka ingurura ere zabaldu nahi da.

3.

Eraztun Berde Urdina (EBU)

Eraztun Berde Urdina (EBU): Zarauzko hainbat lehorreko eta itsasoko interes gune lotzen dituen eraztuna da, hala nola, hondartza, Iñurritzako biotopoa, Iritako hezeguneak, Tejeriako haltzadia eta Garate-Santa Barbara. Honen helburu nagusia denen artean Zarauzko biodibertsitatea eta natura zaintzea da, horretarako ingurumen heziketa eta sentsibilizazio eginez.